

RETEN I HJØRRING DOM

afsagt den 8. februar 2024

Sag BS-25191/2022-HJO

Dansk Vegetarisk Forening som mandatar for
Barnet ved værgerne X1 og X2
(advokat Dorthe Kynde Nielsen)

mod

Kommune
(advokat Anne Sophie Kierkegaard Vilsbøll)

Denne afgørelse er truffet af dommer Mai-Britt Bæk Johansen.

Indledning samt parternes påstande og hovedanbringender

X1 og X2, der lever efter veganske principper, var i forbindelse med deres overvejelser om at indskrive deres datter Barnet i den kommunale daginstitution [redacted] i Kommune på besøg i institutionen, hvor muligheden for at få vegansk kost blev drøftet, og efterfølgende rettede generalsekretær i Dansk Vegetarisk Forening på vegne af familien henvendelse til Kommune.

Sagsøgeren, Dansk Vegetarisk Forening som mandatar for Barnet ved værgerne X1 og X2, der mener, at Barnet s rettigheder i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention blev krænket i den forbindelse, har den 1. juli 2022 anlagt denne sag og nedlagt påstand om, at Kommune skal betale kr. 25.000 til sagsøger med tillæg af procesrente fra sagens anlæg, subsidiært et af retten fastsat mindre beløb.

Sagsøgeren kaldes i det følgende Barnet.

Sagsøgte, Kommune, har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse, og mere subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb end 25.000 kr. efter rettens skøn.

Parterne har under hovedforhandlingen været enige om, at det retten, såfremt Kommune's påstand om afvisning ikke tages til følge, skal tage stilling til er, om Barnet i forbindelse med indskrivning i et kommunalt dagtilbud med frokostordning ikke kunne få tilbudt vegansk kost uden en lægeerklæring, og samtidig blev nægtet adgang til at medbringe en vegansk madpakke, og om dette i givet fald var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Barnet har til støtte for sin påstand overordnet gjort gældende, at Kommune afviste, at der kunne serveres veganske måltider i institutionens frokostordning samtidig med, at de afviste, at hun kunne medbringe egen madpakke, og at dette var en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 9.

Kommune har til støtte for sin påstand overordnet gjorde gældende,

at der ikke er den fornødne retlige interesse,
 at der ikke er truffet afgørelse med et indhold som påstået, og
 at der ikke foreligger en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Retten har bestemt ikke at behandle sagen efter reglerne om småsager.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Ved mail af 28. juni 2020 rettede P1 fra Dansk Vegetarisk Forening henvendelse til Kommune ved konstitueret skole- og dagtilbudschef, P2. Af henvendelsen fremgår følgende:

" ...

Jeg er blevet henvist til dig.

Det drejer sig om en familie i kommunen, som skal have et barn i børnehave. De har besøgt [REDACTED], og de vil gerne have, at barnet skal gå der.

Imidlertid har de fået at vide (fra børnehavens madleverandør), at der ikke kan serveres vegansk mad i børnehaven, og desuden at familien ikke må sende en madpakke med hjemmefra. Der henvises i den forbindelse til kommunens politik. Mit indtryk er, at institutionen gerne vil finde en løsning, men at det er kommunens politik, som blokerer for dette.

Jeg vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at myndighederne ved flere lejligheder udtrykkeligt har sagt, at kommuner og institutioner **gerne** må servere vegansk kost til børn. 'Kan ikke anbefales' er en vejledning til forældre, ikke til institutionerne, og det er desuden ikke det samme som, at det frarådes. Se f.eks. udtalelsen fra P3 fra Fødevarestyrelsen her:

<https://ugeavisen.dk/oesterbro/artikel/k%C3%B8benhavns-kommune-dropper-vegansk-forbud-idaginstitutioner>

Jeg henviser desuden til vores materiale om vegansk kost til børn her: <https://vegetarisk.dk/boern> - som det fremgår af et notat dér, er der ingen videnskabelig evidens for de danske myndigheders 'kan ikke anbefales'. Notatet er udarbejdet af ph.d. i børneernæring P4 og Danmarks førende ekspert i plantebaseret kost til børn klinisk diætist P5 .

Hvorom alting er, kan man ikke både nægte at servere vegansk mad og nægte muligheden for at sende en madpakke med hjemmefra. For dermed nægtes familien muligheden for at leve vegansk – eller muligheden for at have et barn i institution – og den går ikke. Det er forskelsbehandling.

Vi vil derfor gerne venligst anmode jer om at finde en løsning, der gør det muligt for veganske familier at have børn i daginstitutioner i Kommune . Den slags løsninger finder man i institutioner i andre kommuner, så det er jeg helt sikker på, at I også kan.

Har du et nummer, jeg kan ringe på? Du er alternativt velkommen til at ringe til mig på 50 56 18 17 her først i den kommende uge.

Eftersom det haster for familien at få en afklaring om, hvor deres barn skal gå i institution, vil jeg gerne anmode om et hurtigt svar.
..."

P2 besvarede henvendelsen den 2. juli 2020. Af besvarelsen fremgår følgende:

" ...

Tak for din henvendelse vedr. vegansk kost i kommunal børnehave i Kommune . Kommune er i henhold til dagtilbudsloven § 16 a, forpligtet til at tilbyde alle børn i børnehaverne et sundt frokostmåltid. Det er op til den enkelte institutions forældrekreds henholdsvis bestyrelser at beslutte, om man ønsker frokostmåltidet eller ej. Beslutningen er gældende i 2 år.

I de kommunale institutioner, hvor der er etableret en frokostordning, hvilket er tilfældet for den institution, som din henvendelse drejer sig om, skal institutionen til enhver tid følge sundhedsmyndighedernes officielle anbefalinger for kost til børn i den relevante aldersgruppe. Dette er en politisk beslutning i Kommune , jf. 'Politik for madglæde, madmod og fysisk aktivitet for 0-6 årige i dagtilbud'.

Betingelserne for ikke at deltage i en indført frokostordning forudsætter, at barnet har en lægedokumenteret allergi eller anden sygdom, som kræver specialkost, og at kommunen ikke på forsvarlig vis kan give barnet et sundt frokostmåltid.

På baggrund af ovenstående kan vi ikke imødekomme det konkrete ønske om fritagelse fra frokostordningen, da det ikke er oplyst, at barnet har en sygdom eller allergi, som ikke kan tilgødeses i den anbefalede varierende kost, som børnehaven tilbyder i sin frokostordning.

Vi har i Kommune også pasningstilbud for 3 - 5 årige, som ikke har etableret en frokostordning. I en sådan institution vil forældrene selv skulle medbringe egen kost til barnet og derved selv regulere kostens indhold. Pladsanvisningen i Kommune vil være behjælpelig med at oplyse, hvilke institutioner dette er gældende for.
..."

P1 rettede den 2. juli 2020 på ny henvendelse til kommunen. Af henvendelsen fremgår:

" ...
Tak for brevet.

Bemærk venligst, at henvendelsen i denne omgang ikke drejer sig om fritagelse for betaling, men blot om familiens ret til at leve efter deres overbevisning, dvs. enten få serveret et vegansk måltid eller medbringe madpakke.

Kan I oplyse, hvordan I håndterer hensyn til religiøse minoriteter?
..."

Den 10. juli 2020 besvarede P2 henvendelsen. Af besvarelsen fremgår:

" ...

Vi er bevidste om, at din henvendelse ikke drejer sig om fritagelse for betaling.

Ift. dit spørgsmål om vores håndtering af hensyn til religiøse minoriteter, oplever vi, at vi indenfor rammerne af sundhedsmyndighedernes officielle anbefalinger for kost til børn i den relevante aldersgruppe, kan sikre og tilbyde et sundt frokostmåltid.

Jeg vil igen understrege, at de kommunale institutioner, hvor der er etableret en frokostordning til enhver tid følger sundhedsmyndighedernes officielle anbefalinger for kost til børn i den relevante aldersgruppe. Dette er en politisk besluttet i Kommune , jf. 'Politik for madglæde, madmod og fysisk aktivitet for 0-6 årige i dagtilbud'.

Forældrene er, som skrevet i det tidligere fremsendte svar, velkomne til at rette henvendelse til pladsanvisningen i Kommune . De vil være behjælpelige med henvisning til en institution, der ikke har indført frokostordning.
..."

Der har under sagen været fremlagt publikationer fra Fødevarestyrelsen herunder "Vegetarisk og vegansk kost til børn under 2 år" (bilag 8), hvoraf der fremgår:

" ...

Vegansk mad i dagtilbud

Fødevarestyrelsen anbefaler, at daginstitutioner følger "**Kostråd til Måltider i daginstitutioner**", som netop er udviklet for at sikre en kost, der er tilpasset børnenes behov for energi og næringsstoffer i en periode med høj vækst. Kostråd til Måltider sikrer også, at institutionen tager hensyn til klimaet i sit madtilbud.

For dagtilbud (vuggestuer, børnehaver og dagplejer mv.) der ønsker at tilbyde vegansk kost, også til børn under 2 år, kan dette lade sig gøre under følgende forudsætninger:

- at der er tale om en ernæringsfagligt velplanlagt vegansk menu udarbejdet af en autoriseret klinisk diætist, så maden indeholder tilstrækkelig energi og næringsstoffer
- at forældrene er bekendt med, at de som forældre har ansvaret for at give barnet de anbefalede kosttilskud
- at barnet spiser varieret og med tilstrækkelig appetit,

Alternativt kan dagtilbuddet give forældre, der ønsker at deres barn får vegansk mad, mulighed for at give barnet en madpakke med.
..."

Der har endvidere været fremlagt den daværende justitsministers besvarelse af 18. marts 2020 af udvalgsspørgsmål nr. 587 vedrørende vegetarer og veganeres retsstilling i Danmark i forhold til retten til at få vegetarisk og vegansk mad i blandt andet daginstitutioner (bilag 4). Af besvarelsen fremgår:

" ...

Spørgsmålet om, hvorvidt EMRK artikel 9 indebærer en positiv forpligtelse til at sikre, at personer kan få serveret vegetariske og/eller veganske måltider på offentlige institutioner, vurderes at bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Vurderingen kan bl.a. afhænge af, hvilken institutionstype der er tale om, hvilken begrundelse der ligger til grund for ønsket om den særlige diæt, hvad det kræver at servere måltider, der lever op til de pågældendes diætønsker, og hvilke muligheder den pågældende har for på egen hånd at få adgang til vegetariske måltider.

..."

Forklaringer

X1 har forklaret, at hun og hendes familie herunder datteren ^{Barnet} lever som veganere, og at de således ikke spiser animalske produkter. Det er hendes overbevisning, at det er det rigtige for dem, og at det er godt for dem. Med tiden er dyreetik også blevet en del af det. Hun har det fint med, at de ikke skal slå dyr ihjel for at få mad på bordet. Dertil kommer, at de ikke kan stå inde for den måde, som dyr behandles på, når de skal indgå i fødevareproduktionen.

I april 2020 fik ^{Barnet} plads i en kommunal børnehave i [REDACTED]. Forud for det gik hun i en privat vuggestue, hvor der var madpakkeordning. Under et besøg i børnehaven fortalte de om, hvordan de levede. De fik efterfølgende besked om, at børnehaven kunne fjerne kødet fra maden, men ikke andet. Hendes fornemmelse af stedet var ikke god, og de undersøgte derfor andre muligheder. De fandt frem til [REDACTED], som lød som noget for dem blandt andet fordi det er en lille institution, og fordi der er dyrehold på stedet. Hun kontaktede institutionen og aftalte et besøg den 19. juni 2020. Under besøget, hvor de blev vist rundt af en pædagog, der hedder P6, fortalte de, at de lever vegansk, og de spurgte ind til frokostordningen. P6 sagde, at hun skulle tale med sin leder for at finde ud af, hvad der kunne lade sig gøre. De gav udtryk for, at det i forhold til at træffe en beslutning om, hvorvidt ^{Barnet} skulle indskrives i børnehaven, var vigtigt for dem at få det undersøgt. De spurgte, om der i tilfælde af, at det ikke kunne lade sig gøre at få serveret vegansk kost, var mulighed for selv at medbringe madpakke. P6 svarede, at det, troede hun umiddelbart, ikke var muligt, men hun lovede at finde ud af det. Hun fik indtryk af, at det var et spørgsmål om ressourcer forstået på den måde, at det ville kræve ekstra ressourcer, hvis der skulle varmes særskilt mad til ^{Barnet}. De gav udtryk for, at de for at matche det, de andre børn skulle spise, gerne ville have mulighed for at give ^{Barnet} mad med, der skulle varmes op. De talte om, at en traditionel madpakke også ville være fint, men at det af pædagogiske hensyn ville være fint at matche det, som andre børn skulle have.

7-10 dage senere blev hun ringet op af lederen af institutionen, der oplyste, at de havde været i kontakt med madleverandøren og kommunen, og at det var

muligt at lave vegansk kost, og at der blev serveret vegansk kost i løbet af ugen, men at det ikke var muligt udelukkende at få serveret vegansk kost. Hun spurgte herefter, om det var muligt, at ^{Barnet} fik madpakke med, og det blev der svaret nej til. Det var et klart svar, så hun spurgte ikke nærmere ind til det. Det var en kort samtale. Hun spurgte ikke ind til, om de kunne få lov til at tage madpakke med, hvis de betalte til frokostordningen. Hun går ud fra, at P6 havde orienteret lederen om den samtale, de havde om, hvordan de levede.

Lederen henviste til en institution i [REDACTED], hvor der ikke var frokostordning. Hun fik en fornemmelse af, at det ikke var [REDACTED], der gjorde det til et problem. Institutionen i [REDACTED] var ikke relevant for dem, og de undersøgte derfor mulighederne for en privat børnehave. ^{Barnet} blev herefter indskrevet i en privat børnehave, der gerne ville servere vegansk kost på trods af, at de ikke havde erfaring hermed. Det gav ikke anledning til problemer. Når der var behov for det, indkøbte børnehaven veganske produkter.

Hun er helt sikker på, at lederen sagde, at ^{Barnet} ikke kunne medbringe madpakke. Det var et præcist spørgsmål med et kort svar, og hun kan derfor ikke have misforstået det. Hun har det ikke på skrift. Hun overvejede ikke at klage over det, men hun blev efterfølgende opfordret til at kontakte Dansk Vegetarisk Forening.

Det var ikke et spørgsmål om, at de ville slippe for at betale til frokostordningen. Hvis de havde fået oplyst, at ^{Barnet} måtte medbringe madpakke, men at de ikke kunne blive fritaget for at betale til frokostordningen, så havde de sagt ok til det, da de meget gerne ville have en plads i [REDACTED]. ^{Barnet} er i dag 6 år og går i skole og SFO.

De er aldrig blevet tilbudt en plads i [REDACTED], og de skrev heller ikke ^{Barnet} op til en plads, da det på grund af den manglende mulighed for at spise vegansk ikke var relevant for dem. Der var ledige pladser i [REDACTED] på det tidspunkt, men de fik aldrig et konkret tilbud.

P1 har som vidne forklaret, at han er generalsekretær i Dansk Vegetarisk Forening, der varetager vegetarer og veganeres interesser i Danmark. Foreningen er deres primære talerør. Der er cirka 180.000 vegetarer og veganere i Danmark, hvoraf veganerne udgør cirka 45.000. Et af foreningens ben er at sikre, at man kan leve vegetarisk i Danmark. Det er for dem en kendt problematik, at vegetarer og veganere kommer i klemme i offentlige institutioner. Det er ligeledes en kendt problematik, at veganere oplever, at de skal betale til en frokostordning uanset, at barnet ikke kan spise maden, og at der gives afslag på at medbringe egen madpakke.

Han blev kontaktet af X1 i slutningen af juni 2020, hvorefter de besluttede at gå ind i sagen. Han kan ikke huske, om kontakten var telefonisk eller via mail. De kendte ikke hinanden i forvejen. Han forstod det sådan, at det var forældrene, der havde været i kontakt med madleverandøren. Han fik af familien oplyst, at kommunen ikke kunne tilbyde vegansk kost, og at de ikke kunne få lov at medbringe egen madpakke. Han kan ikke huske, om han drøftede betaling til frokostordning med familien, men det, at han efterfølgende skrev til kommunen, at det ikke handlede om betaling, må være udtryk for, at de havde talt om det, og at det ikke var betalingen, der var familiens problem.

De havde som forening forud for henvendelsen fra X1 haft overvejelser om at gå den juridiske vej for at få afklaret problemstillingen.

Han kontaktede P2 ved Kommune. De havde kun skriftlig kontakt. Det blev ikke i den forbindelse oplyst, at familien ikke måtte sende deres datter afsted med egen madpakke. Kommunen skrev, at de ikke kunne imødekomme ønsket om fritagelse for frokostordningen.

Efter det første svar skrev han, at det ikke drejede sig om fritagelse for betaling, men om enten af få serveret vegansk kost eller at få lov til at medbringe egen madpakke. Han spurgte endvidere ind til, hvordan de håndterede religiøse minoriteter for at se, om kommunen også havde et problem på det område.

Han mener ikke, at der er noget at misforstå i kommunens svar. Det kan kun forstås sådan, at det var et afslag på både at servere vegansk kost og at medbringe egen madpakke. Han gik ikke i yderligere dialog med kommunen, da det var et skriftligt svar, der var begrundet med henvisning til kommunens madpolitik. Der var ingen form for åbning.

De danske myndigheder har nogle aktive anbefalinger, men det er ikke ensbetydende med, at de fraråder andre ting, da der er nogle underanbefalinger. Myndighedernes holdning til vegansk kost i daginstitutioner er således, at hvis man vil servere vegansk kost, så er der nogle ting, man skal være særligt opmærksomme på. Der er generelt blødt mere og mere op fra myndighedernes side over de seneste år. Andre lande har åbnet helt op for vegansk kost.

De har oplevet kommuner, der tilbyder vegansk kost i frokostordningen. De enkelte kommuner fortolker således reglerne forskelligt. En undersøgelse, som foreningen lavede for 5 år siden viste, at i hvert fald 6 ud af de 70 kommuner, der svarede, tilbød vegansk kost. Disse kommuner vurderer således ikke, at det er i konflikt med dagtilbudsloven.

Da kommunen efter hans præcisering af, at det ikke drejede sig om fritagelse for betaling ikke forholdt sig til det, tolkede han det således, at det oprindelige svar var et meget konkret afslag.

Kommunen henviste til deres kostpolitik for daginstitutioner i det første svar. Han kan ikke huske, om han så nærmere på den.

Han mener ikke, at han talte med familien mellem de to henvendelser til kommunen, da der i anden omgang blot var tale om en præcisering. Han har mange sager af den type omkring sit bord. Familien havde givet ham lov til at kontakte kommunen, og han mener, at han også var berettiget til at kontakte kommunen efter det første svar uden at have drøftet det med familien.

P2 har som vidne forklaret, at hun er uddannet folkeskolelærer og ansat som skole- og dagtilbudschef i Kommune . I sommeren 2020 var hun konstitueret i samme stilling. Den 28. juni 2020 fik hun en mail fra P1 . Hun havde ikke hørt om sagen forud herfor. Hun kunne ikke imødekomme ønsket om fritagelse for den forældrebetalte frokostordning, da der i henhold til dagtilbudsloven kun er mulighed herfor, hvis der er tale om allergi eller sygdom. Der var ikke tale om konkret sagsbehandling, men et generelt svar. Hun refererede således blot til indholdet af dagtilbudsloven.

Hun kan ikke forestille sig at Kommune i andre sager har fritaget for frokostordning uden, at de betingelser, der er i loven, har været opfyldt. Ved religiøst betingede ønsker til kosten gælder de samme regler. Man fritages kun, hvis man opfylder betingelserne. Det har ikke givet anledning til problemer.

Kommunens politik om kost i daginstitutioner omtaler ikke den mulighed, at man betaler til ordningen og samtidig medbringer egen madpakke. Hun er ikke bekendt med tilfælde, hvor den løsning er brugt, eller tilfælde hvor kommunen har modsat sig denne løsning.

I sit svar til P1 henviste hun forældrene til at rette henvendelse til pladsanvisningen med henblik på at finde en anden institution. Over halvdelen af kommunens institutioner har ikke frokostordning, og sådan var det også i 2020. Hun var ikke i kontakt med forældrene på noget tidspunkt. Hun ved ikke, om forældrene blev nægtet, at ^{Barnet} kunne medbringe egen madpakke.

I hendes svar af 2. juli 2020 forholder hun sig ikke til, om der kunne tilbydes vegansk kost i institutionen. Hun forholder sig kun til, om forældrene kunne fritage

ges for betaling, og det kunne de efter hendes vurdering ikke. Hun havde, som hun husker det, ikke været i kontakt med nogen fra [REDACTED] forud herfor.

Hun vil tro, at hun, når P1 skrev, at forældrene havde fået at vide, at der ikke kunne medbringes egen madpakke, tænkte, at det var i forhold til, om man kunne medbringe egen madpakke i stedet for at deltage i frokostordningen. Det var sådan, hun forstod henvendelsen, og det var det, hun svarede på.

At han efterfølgende skrev, at det ikke drejede sig om betaling, gav hende ikke anledning til at revurdere sit. Hun kan godt forstå, at man kan undre sig over, at hun ikke forholdt sig hertil, men hun tænker, at hun er så nordjysk, at hun tænkte, at der ikke var nogen, der ville betale 550 kr. for frokostordning og samtidig medbringe egen madpakke, og at hun havde ansvar for at vejlede og understøtte familien i, hvor de kunne få det, de ønskede. Hun havde selvfølgelig også ansvar for at forholde sig til det, der blev skrevet.

Religiøse minoriteter med særlige ønsker til kost fritages ikke for betaling, men får mere af den mad, som de gerne må spise. Hvis man således ikke må spise svinekød, så får man mere af det, man gerne må spise. De har ikke oplevet en situation, hvor et barn som følge af buddhistisk tro kun måtte få vegetarisk kost. Hvis det sker, så vil de forholde sig til det, herunder til om det vil være forsvarligt at tilbyde det i madordningen.

Hun forstod henvendelsen således, at det at medbringe egen madpakke forudsatte, at man blev fritaget for den forældrebetalte frokostordning.

Der serveres ofte vegansk mad i deres institutioner. Det blev der også i 2020, men det sker i højere grad i dag blandt andet som følge af de nye klimakostråd. Hun har ikke været i telefonisk kontakt med P1.

P7 har som vidne forklaret, at hun er pædagogisk leder i daginstitutionen [REDACTED]. Det var hun også i 2020. Hun blev i forsommeren 2020 ringet op af X1, der spurgte, om de måtte komme og se institutionen. Vidnet var selv til stede, da de efterfølgende kom på besøg. Hun hilste på dem i den anledning. Det kom frem, at de ønskede vegansk kost. Hun undersøgte muligheden herfor ved at tjekke madleverandørens hjemmeside. De kom frem til, at de kunne tilbyde 1-2 veganske retter. Hun kan ikke huske det nøjagtige forløb, herunder om hun skulle undersøge yderligere og vende tilbage. Hun kan ikke huske, om der blev spurgt ind til muligheden for at medbringe egen madpakke, men hun ved, at hun, hvis det var tilfældet, ville være gået videre til forvaltningen, da hun ikke kunne tage stilling hertil og hun ved, at hun ikke var i kontakt med forvaltningen. Hun erindrer ikke, at de talte om muligheden for at medbringe madpakke. Hun har ikke sagt, at det var udeluk-

ket. Det ville hun ikke sige uden at have været i kontakt med forvaltningen. Hun har efterfølgende spurgt P6, der viste familien rundt, om, hvad hun kan huske, og hun kan ikke huske, at madpakkeløsningen blev drøftet, men blot at der var et ønske om vegansk kost. Vidnet afviste ikke blankt vegansk kost, men vejledte om, at der kun var 1-2 retter. De fik ikke efterfølgende en henvendelse, om at Barnet skulle indskrives i institutionen.

Hun kan ikke huske, om der var telefonisk kontakt mellem hende og X1 efter besøget.

Hun kan ikke genkende, at hun telefonisk skulle have sagt, at der ikke kunne medbringes egen madpakke. Hvis hun var blevet stillet det spørgsmål, er hun sikker på, at hun ville være gået til forvaltningen. Hun havde ikke været leder ret længe på det tidspunkt. De har ingen børn, der har madpakke med. Hun var ikke i kontakt med P2 i forløbet. Hun kan ikke huske, om der blev talt om muligheden for fritagelse for betaling til frokostordningen. De har børn med anden etnisk baggrund i institutionen. I forhold til svinekød har de andre muligheder som f.eks. at bestille frikadeller med kylling i stedet.

Parternes synspunkter

Parterne har hver især indleveret påstandsdokumenter og har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed:

Retten's begrundelse og resultat

Kommune har principalt nedlagt påstand om, at sagen skal afvises som følge af manglende retlig interesse, da det, modparten i realiteten ønsker prøvet, er, om indholdet af dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1, er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Allerede fordi, at retten efter Barnet's endelige anbringender ikke skal tage stilling til ovennævnte for at træffe afgørelse i sagen, tages påstanden om afvisning ikke til følge.

Retten skal herefter tage stilling til, om Barnet i forbindelse med indskrivning i et kommunalt dagtilbud med frokostordning ikke kunne få tilbudt vegansk kost uden en lægeerklæring, og samtidig blev nægtet adgang til at medbringe en vegansk madpakke, og om dette i givet fald var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 9.

X1 har forklaret, at de gerne ville have deres datter til at gå i [redacted], hvor der var ledige pladser, men at de undlod at indskrive hende i børnehaven, fordi de fik besked om, dels at det ikke var muligt at

få serveret udelukkende vegansk kost, dels at de ikke måtte give hende madpakke med.

X1 s forklaring støttes af indholdet af korrespondancen mellem P1 fra Dansk Vegetarisk Forening og Kommune den 28. juni 2020 samt 2. og 10. juli 2020. I mailen af 2. juli 2020 skriver P1 således udtrykkeligt, at henvendelsen ikke drejer sig om fritagelse for betaling, men om retten til enten at få serveret et vegansk måltid eller medbringe madpakke. I mailen af 10. juli 2020 svarer kommunen først, at man er bevidst om, at henvendelsen ikke drejer sig om fritagelse for betaling og gentager herefter den tidligere henvisning til familien om at rette henvendelse til kommunens pladsanvisning for at blive henvist til en institution uden frokostordning. På den baggrund er det bevist, at kommunen reelt afviste, at Barnet kunne få serveret udelukkende vegansk kost eller medbringe egen madpakke i [REDACTED].

Da Barnet således hverken kunne få serveret udelukkende vegansk kost i børnehaven eller kunne få adgang til at medbringe egen madpakke, skulle hun i realiteten fravige sin veganske overbevisning, hvis hun skulle gå i børnehaven.

Spørgsmålet er herefter, om dette indebærer en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 9.

Det bemærkes indledningsvist, at det forhold, at Barnet efter omstændighederne aldrig blev indskrevet i institutionen, ikke i sig selv medfører, at der ikke er sket en krænkelse.

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 forbyder forskelsbehandling på grund af bl.a. anden overbevisning, når forskelsbehandlingen vedrører et forhold, der falder inden for området af en af konventionens øvrige bestemmelser herunder artikel 9.

En krænkelse af artikel 14 forudsætter således, at forskelsbehandlingen sker indenfor anvendelsesområdet af konventionens øvrige rettigheder, men forudsætter ikke, at der er sket en krænkelse af en sådan rettighed.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9, at enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed.

Den daværende Menneskerettighedskommission fandt i dom af 10. februar 1993 i sagen C. W. mod Storbritannien, at veganske overbevisninger vedrørende animalske produkter falder inden for anvendelsesområdet for artikel 9.

Ved vurderingen af, om en person på grund af sin veganske overbevisning er udsat for forskelsbehandling i strid med artikel 14, skal det i første række vurderes, om personen behandles ringere end personer uden vegansk overbevisning, der befinder sig i en lignende eller sammenlignelig situation.

Retten finder, at Barnet ved den manglende mulighed for at få serveret udelukkende vegansk kost i den ønskede børnehave og samtidige nægtelse af at medbringe egen madpakke blev behandlet ringere end børn, der ikke lever efter en vegansk overbevisning, da hun alene som følge af sin veganske overbevisning blev afskåret fra at benytte den kommunale daginstitution, som hendes forældre vurderede, var bedst for hende. Hun var derved udsat for indirekte forskelsbehandling.

Forskelsbehandlingen kan, som sagen er oplyst for retten, ikke anses for saglig og rimeligt begrundet, og den er derfor i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 9.

Retten finder, at Barnet herefter og efter omstændighederne har krav på godtgørelse, der passende kan fastsættes til 10.000 kr.

Barnet s påstand tages derfor til følge med den ændring, at godtgørelsen fastsættes til 10.000 kr.

Efter sagens udfald skal Kommune betale sagsomkostninger til Dansk Vegetarisk Forening som mandatar for Barnet ved værgerne X1 og X2 .

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, karakter, forløb og udfald fastsat til dækning af retsafgift med 750 kr. og advokatudgift med 17.000 kr.

Dansk Vegetarisk Forening har ikke oplyst ikke at være momsregistreret, og beløbet til dækning af udgift til advokat er derfor ikke tillagt moms.

THI KENDES FOR RET:

Kommune skal til Dansk Vegetarisk Forening som mandatar for Barnet ved værgerne X1 og X2 betale 10.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

I sagsomkostninger skal Kommune til Dansk Vegetarisk Forening som mandatar for Barnet ved værgerne X1 og X2 betale 17.750 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Vejledning

Retten har afsagt dom i sagen.

Hvis du er utilfreds med afgørelsen, kan du som udgangspunkt anke (klage over) dommen til landsretten. Hvis du kun er utilfreds med dommens afgørelse om sagsomkostninger, kan du kære (klage over) denne del af afgørelsen til landsretten.

Ikke alle afgørelser kan ankes eller kæres

Du kan kun anke dommen, hvis forskellen mellem byrettens dom og det resultat, du ønsker at opnå i landsretten, er over 20.000 kr. Hvis forskellen er mindre, skal du have tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at anke.

Landsretten kan afvise at behandle en ankesag, hvis landsretten vurderer, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald i landsretten.

Du kan kun kære afgørelser om sagsomkostninger, hvis omkostningsbeløbet er fastsat til mere end 20.000 kr., eller hvis retten har bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger, og du kræver, at modparten skal betale mere end 20.000 kr. I andre situationer kan du kun kære omkostningsafgørelsen, hvis du får tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Frister for at anke og kære

Fristen for at anke er **4 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan anke uden en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **4 uger**.

Fristen for at kære omkostningsafgørelsen er **2 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan kære afgørelsen uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **2 uger**.

Sådan gør du, hvis du vil anke eller kære

Du kan anke dommen på minretssag.dk ved at trykke på knappen "Opret appel" og derefter vælge "Anke" og følge vejledningen. Hvis du vil kære omkostningsafgørelsen, skal du vælge "Kære" og følge vejledningen.

Hvis du søger om tilladelse til anke eller kære hos Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere din ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Du kan ikke indlevere

ansøgningen på [minretssag.dk](https://www.minretssag.dk).

Du kan læse mere på [domstol.dk](https://www.domstol.dk).

Publiceret til portalen d. 08-02-2024 kl. 13:01

Modtagere: Sagsøgte Kommune , Advokat (L) Dorthe Kynde
Nielsen, Mandatar Dansk Vegetarisk Forening (DVF), Advokat (H) Anne
Sophie Kierkegaard Vilsbøll